

ZNANSTVENI RAD O MIROTVORNIM I HUMANITARNIM ORGANIZACIJAMA KRŠĆANSKE INSPIRACIJE U BIH

Saudin GOBELJIĆ, *Međureligijski dijalog i mirotvorstvo. Mapiranje društvenog angažmana kršćanskih međureligijskih i mirotvornih organizacija u Bosni i Hercegovini*. Sarajevo: 2018., El-Kalem, 96 str.

Knjiga je magistarski rad priređen pod vodstvom prof. dr. Samira Beglerovića na Fakultetu islamskih nauka u Sarajevu. Ovo je teološko-sociološki znanstveni rad u kojem autor predstavlja nevladine organizacije kršćanske inspiracije u BiH koje svojim djelovanjem pridonose izgradnji pluralnog civilnog društva. On kao muslimanski teolog želi međžlisima IZ u BiH pokazati da većina tih organizacija služi općem dobru, iako neke od njih uz humanitarno pomaganje uključuju i povremeni misionarski prozelitizam.

U uvodu najavljuje kako je potrebno graditi pluralističko društvo budućnosti, zato je „neophodno da čovjek, osim što misli da poznaje sebe i svoje naslijeđe, upozna i razumije vjerovanje i djelovanje drugih. Upoznavanje

drugoga, njegovog sistema vrijednosti i vjerovanja, te misaonih matrica koje su kao takve neotuđivi dio drugoga i drugačijega jesu prijeka potreba bosanskohercegovačkog čovjeka... Zbog toga smo sproveli mini anketu o tome koliko međžlisi imaju uvida u postojanje, a onda i u sami rad KMMO (= Kršćanske međureligijske i mirotvorne organizacije) te da li postoji bilo kakav vid saradnje na tom nivou“ (str. 8). U drugom poglavlju izložio je gledanje kršćanskih institucija i istaknutih pojedinaca na međureligijsko i mirotvorno djelovanje u BiH. Donoseći bitne elemente nevladinih organizacija, s pravom ističe da je određena pluralizacija unutar pojedine Crkve ili religijske zajednice nužna za međureligijsku suradnju s potpuno drukčijima: „Samo one religijske zajednice koje percipiraju svoju unutarnju pluralnost i dozvoljavaju raznolikost interpretacija, mogu pronaći svoje mjesto u pluralnom društvu. Na osnovu društvenog pluralizma, jedna grupa ili religijska zajednica nije u stanju u više sfera provoditi određeni plan ili želju. Stoga je svaka od njih upućena na partnere“ (32-33). Uvjeren je da su strukture dijaloga važne jer svojim ustaljenim djelovanjem one pridonose uklanjanju predrasuda o drugima kod vlastitih članova te strpljivom mijenjanju hostilnog

mentaliteta.

U trećem poglavlju obradio je odnos pojedine Crkve prema KMMO-u izraslom iz vlastite tradicije ili nadahnutom vrijednostima drugih tradicija. Zajedno s drugim teolozima i sociolozima koji pružaju potporu dijalogu drži da KMMO kroz svoje karitativne i međureligijske projekte afirmira čovjekovu potrebu za drugim, tj. za društvom. U analizi katoličkog stava prema KMMO-u polazi od dokumenata o laicima u Crkvi i svijetu Drugog vaticanskog sabora te iznosi pregled prava na vjerničko udruživanje prema Zakoniku crkvenog prava iz god. 1983. Smjernice anglikanskih, katoličkih, protestantskih i pravoslavnih vjerskih poglavara o angažiranju vlastitih vjernika u socijalnom životu vlastite zemlje i međunarodne zajednice razumije kao poticaje na zastupanje kršćanskih vrijednosti u političkoj zajednici. Pred fenomenom novih religijskih pokreta (što je dijaloški naziv za nekadašnje „sekte“) tradicionalne Crkve su oprezne jer su se neki od njih udaljili od svoje izvorne matrice, tako da stvaraju nove dogme i etičke norme. KMMO dijeli na četiri skupine: edukativnu, humanitarnu, misionarsku i općedruštvenu.

Najviše osobnog intelektualnog rada i materijalnih sredstava uložio je autor u četvrto

poglavlje s naslovom: „Pregled društveno angažiranih kršćanskih međureligijskih i mirotvornih organizacija u BiH“ (str. 61-71). Ponosan je što može donijeti „korisne informacije o fenomenu koji do sada nije bio na bilo koji način osvijetljen“. Uz pomoć 12 intervjua s istaknutim pojedincima iz različitih zajednica i NGO-a i osobnih kontakata s 39 takvih KMMO-a ustanovio je gdje su takve organizacije djelatno prisutne u BiH, pokazao kako same vide svoju djelatnost i poslanje te naveo njihov točan naziv. S tugom je ustanovio da samo 4% medžlisa IZ zna za djelovanje takvih organizacija, ili su njihovi predstavnici bili voljni odgovoriti na upite autora. Također većina upitanih NVO-a nije odgovorila na autora pitanja. Ovdje moram spomenuti svoje iskustvo djelovanja u Međureligijskom vijeću za BiH u Sarajevu od osnutka 9. lipnja 1997. do mojega umirovljenja 9. svibnja 2012. U tih petnaestak godina brojni novinari te pokoji kandidat za magisterij ili doktorat tražili su od nas da odgovorimo na pitanja o našem djelovanju. Zbog vrlo oskudnih financijskih sredstava MRV nije mogao nikoga financirati da to uredno i redovno čini, a dotični novinari te magistrandi i doktorandi bili su na nas ljuti. U zaključku autor podsjeća da mu je svrha bila „upoznati aka-

demsku zajednicu i širu javnost sa egzistiranjem većeg broja KMMO-a i važnosti koju imaju za razvoj i afirmaciju vjerskog pluralizma u našem društvu... KMMO su jedan od važnih elemenata civilnog društva sa pretpostavkom kako su one od onih organizacija koje protežiraju mirotvorstvo i međureligijski dijalog“ (76).

Znanstvenicima s područja teologije, sociologije i politologije bit će najkorisnije završno poglavlje „Bibliografija“ (81-93) iz kojega je razvidno da se autor poslužio važnijim radovima na tri jezika BiH te na engleskom. Bibliografiju je podijelio na: izvore, knjige, rječnike i enciklopedije, priručnike i monografske publikacije, radove u zbornicima i časopisima, internetske stranice, intervjuje s imenima intervjuiranih osoba i datumom kada je to obavio.

Kao kršćanski teolog u BiH izražavam radost što je Saudin Gobeljić kao pripadnik većinske vjerske i etničke zajednice u našoj zemlji ovim radom pokazao korisnost nevladinih mirotvornih organizacija kršćanske inspiracije u pluralnom građanskom društvu BiH. Posebno pohvaljujem što je studiozno pročitao katoličke smjernice o udruživanju vjernika laika u pridonošenju općem dobru u pluralnom društvu. Mi vjernici - muslimani, kršćani, Židovi i

drugi - u ovoj zemlji nismo opasnost jedni drugima. Možemo svojim tolerantnim ponašanjem i konstruktivnim djelovanjem pokazivati da nas za to osposobljava naša informirana i dijaloški prakticirana vjera.

Mato ZOVKIĆ

DUBICA IZVUČENA IZ PRAHA ZABORAVA

Franjo Piplica (ur.), Dubički arhiđakonat u razvijenom srednjem vijeku i njegovi tragovi kroz kasnija stoljeća, Međunarodni znanstveni skup Banja Luka, 24. i 25. travnja 2017., zbornik radova, nakladnik Europska akademija Banjolučke biskupije, Banja Luka, 2018., str. 340

Banjolučka je biskupija nedavno obogatila našu javnost vrijednim djelom o kasnom srednjovjekovlju Dubičkog arhiđakonata Zagrebačke biskupije, koji se prostirao na sjevernom području današnje Banjolučke biskupije u Bosni i Hercegovini, objavom zbornika radova s naslovom „Dubički arhiđakonat u razvijenom srednjem vijeku i njegovi tragovi kroz kasnija stoljeća“. Knjiga je rezultat dvodnevnog međunarodnog znanstvenog skupa održanog u Banjoj Luci 24. i 25. travnja 2017.